

Gender v tělesné výchově a sportu

Genderová nerovnost ve sportu

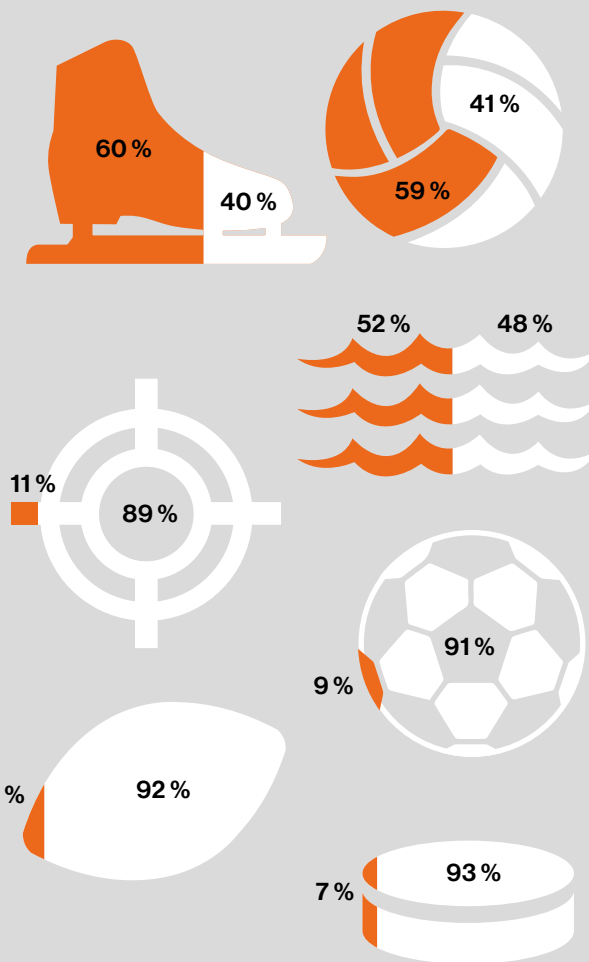
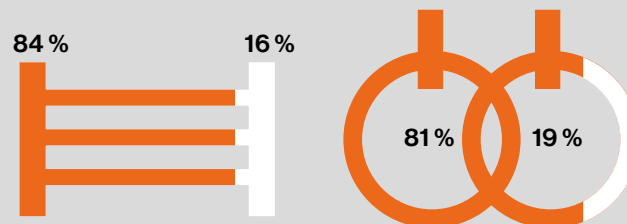
Kolik znáte žen boxerek? Můžou do roztleskávaček chodit kluci? Proč mají mít gymnastky vykrojený dres, a gymnasté nikoliv? Proč se tělocvik na 2. stupni ZŠ rozděluje na dívky a chlapce? Proč je roční výdělek nejlepší fotbalistky světa podobný jako denní výdělek nejlepšího fotbalisty?

Do sportu po celém světě se zapojuje stále více žen, nicméně genderová nerovnost přetrvává¹. Důvodem jsou zejména genderové stereotypy a sankce při jejich nedodržení (často v podobě šikany nebo posměchu), které brání mužům vstupovat do „ženských“ sportů a ženám do „mužských“.

**Analytická zpráva z projektu
Evropské unie a Rady Evropy
v souvislosti s organizovaným
sportem uvádí:**

**„Ženy dominují ve sportech, jako
je jezdectví, gymnastika, bruslení,
volejbal a plavání. Ve všech ostatních
sportech dominují muži.**

**Žen je nejméně ve sportech, jako je
střelba, fotbal, ragby a lední hokej.“**

Jedním ze sportů, který je často považován převážně za „mužský“, je fotbal. Ovšem žen hrajících amatérsky i profesionálně fotbal neustále přibývá, a proto se ženský fotbal stává jedním z nejrychleji se rozšiřujících sportů na světě. Nicméně narůstající počet žen není sám o sobě známkou rovnoprávnosti. Důvodem je genderově nevyrovnaný status žen, který se stále zrcadlí i v jejich finančním ohodnocení.

Jedním z určujících faktorů je také to, že i přes vzrůstající popularitu ženského fotbalu mužský fotbal nashromáždí z vysílacích práv, reklam a merchandisingu o několik miliard dolarů více. Spravedlivé odměňování by však nemělo být podmíněno mediální pozorností.

Můžou do roztleskávaček chodit kluci?

Sportovní aktivity reprezentující výkon a fyzickou sílu jsou obvykle vnímány jako vhodné pro muže. A sporty orientované na pružnost a ladnost jsou přisuzovány spíše ženám. Ačkoliv do cheerleadingu (roztleskávání) se mohou zapojovat i kluci, stává se to výjimečně. Nicméně v zahraničí je zapojení chlapců do tohoto sportu běžnější. Cheerleading samotný byl v minulosti (zhruba do 20. let minulého století) především dominantou mužů. V českém prostředí však tyto pozitivní vzory v tzv. ženských sportech chybí, a proto většinu chlapců (a jejich rodičů) nenapadne věnovat se genderově nestereotypnímu sportu. Druhou velkou překážkou je skutečnost, že se často jedná o sporty, jejichž součástí je elegance, krása a také spousta úsměvů, a tím by mohla být zpochybněna identita chlapců z důvodu nedodržení tradiční podoby maskulinity.

CO DĚLAT, KDYŽ SE CHCE MOJE DÍTĚ VĚNOVAT NESTEREOTYPNÍMU SPORTU?

NEZAPOMÍNEJTE, ŽE VE SPORTU JE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ RADOST Z POHYBU.

PODPORUJTE CHLAPCE I DÍVKY V TAKOVÝCH SPORTECH, KTERÉ JIM DĚLAJÍ RADOST A NEZDRÁHEJTE SE JIM PŘEDSTAVIT CELOU ŠKÁLU POHYBOVÝCH PROJEVŮ.

Tip, jak sobě i žactvu rozšířit pohybové obzory

Díl „Ve dvou“ z dokumentárního cyklu *Tančíme* představuje atraktivním způsobem vývoj genderových rolí v tanečním vyjádření. Uvedený díl představuje vliv kultury na pohybové vyjádření.

Proč mají gymnastky vykrojený dres, a gymnasté nikoliv?

Vzhled sportovkyně je velmi diskutovaný (často více než jejich sportovní výkony). V porovnání se sportovci-muži se jejich váha, křivky apod. stávají mnohem častěji předmětem kritiky či oceňování. Zaujetí vzhledem žen má vliv také na pravidla odívání sportovkyně. U mužů je dress code o dost uvolněnější a méně definovaný, zatímco u žen je specifikován stříh úboru, hloubka výstřihu, doplňky atd. Sexualizace žen se ve sportu projevuje také například v praxi výrazného líčení sportovkyně, často bez ohledu na jejich nízký věk.

Proč se tělocvik na 2. stupni ZŠ rozděluje na dívky a chlapce?

Tělesná výchova provází žáky ažačky téměř celým studiem. Nejen v České republice je pro dívky a chlapce do 5. třídy tělesná výchova společná a poté se rozděluje do skupin na holky a kluky. Zatímco v USA je výuka tělocviku často sloučená. Při výzkumu těchto dvou přístupů se ukázalo, že se dívky ve většině případů cítily více komfortně a bezpečně v oddělených skupinách. Na druhé straně při správném vedení může mít spojený tělocvik i pozitivní efekt, jako je například postupné nabourávání stereotypů a uvědomování si podobností mezi dívkami a chlapci. Nemusí tedy nutně vést ke znevýhodnění či nespokojenosti té či oné skupiny. Oba přístupy mají svá opodstatnění a mohou fungovat, zásadní je správné uchopení a vedení výuky.

Taková výuka zahrnuje:

- Dostatečné zastoupení různých sportovních aktivit („maskulinních“, „femininních“ i genderově neutrálních sportů) a dodržení rovných herních příležitostí.
- Prostředí, ve kterém se budou všichni cítit bezpečně.
- Vyhýbání se komentování výkonů, které se opírají o genderové stereotypy (př. „Přidej, běháš jako holka!“).

VÝDĚLEK NEJLÉPE
PLACENÉHO FOTBALISTY

VÝDĚLEK NEJLÉPE
PLACENÉ FOTBALISTKY

Institucionální opora začleňování genderové rovnosti ve sportu

Cílem doporučení Rady Evropy² je dosáhnout faktické rovnosti mezi ženami a muži ve sportu a prostřednictvím sportu. Komplexní soubor doporučení zahrnuje velké množství opatření od inkluze v tělesné výchově, přes rovné finanční odměňování ve sportu, po dosažení genderové vyváženosti ve veřejných orgánech souvisejících se sportem.

Komise rovných příležitostí ve sportu podporuje aktivní činnost žen ve všech oblastech sportu v ČR a vytváří podmínky pro zapojení žen do vedoucích funkcí ve sportu na domácí i mezinárodní scéně.

Mezinárodní olympijský výbor se v oblasti genderové rovnosti zavázal k naplnění cíle početně stejné účasti sportovců a sportovkyně v boji o medaile. To se povede poprvé v roce 2024 na olympiádě v Paříži.

KDO VÁM MŮŽE NABÍDNOUT WORKSHOP NA TÉMA GENDER VE SPORTU?

Genderové informační centrum
NORA, o.p.s. – BRNO
www.gendernora.cz

Gender Studies, o.p.s. – PRAHA
www.genderstudies.cz

² CM/Rec (2015) 2 Rady ministrů Rady Evropy členským státům ohledně začleňování hlediska rovnosti žen a mužů ve sportu.